

MUZEALNICTWO I POPULARYZACJA ARCHEOLOGII

ALICJA ŁUKA

DZIAŁALNOŚĆ MUZEUM ARCHEOLOGICZNEGO W GDAŃSKU W ROKU 1972

W 1972 roku Muzeum Archeologiczne w Gdańsku prowadziło następujące formy działalności: 1. praca administracyjno-gospodarcza, 2. praca oświatowo-dydaktyczna, 3. praca naukowo-badawcza i wydawnicza, 4. badania terenowe, 5. prace wewnątrzmuzealne. W niniejszym sprawozdaniu pomijamy omówienie działalności Muzeum w zakresie ochrony zabytków archeologicznych, którą opracował mgr J.T. Podgórski w sprawozdaniu zamieszczonym w niniejszym tomie „Pomorania Antiqua”.

1. Działalność administracyjno-gospodarcza

Sprawy osobowe. W ciągu roku awansowano 7 pracowników, w tym 4 archeologów, st. technika fotograficznego, st. laboranta i jedną pomoc muzealną. W lipcu 1972 r. przeprowadzono podwyżkę uposażeń pracowników Muzeum na podstawie wytycznych Ministerstwa Kultury i Sztuki. W sierpniu przyjęto nowego kierowcę Stanisława Gwazdacza na miejsce Romana Hilbrychta, który zwolnił się na własną prośbę. Dokonano uaktualnienia kart czynności wszystkich pomocy muzealnych oraz kasjerki.

Sprawy zaopatrzenia materiałowego, realizacja umów i zleceń. W okresie sprawozdawczym przeprowadzono konserwację dźwigu i urządzeń elektrycznych, zaopatrzono wszystkie klucze Muzeum w metalowe numerki, zakupiono i zainstalowano 2 bojler, zakupiono 8 regałów bibliotecznych oraz 5 szaf biurowych, zakupiono 20 importowanych skrzynek metalowych do zbioru przeźroczy.

Sprawy ochrony przeciwpożarowej i bhp. Przeprowadzono szkolenie wszystkich pracowników w zakresie bezpieczeństwa przeciwpożarowego i znajomości przepisów przeciwpożarowych. Uzupełniono zaopatrzenie pracowników w odzież ochronną i roboczą oraz zakupiono sprzęt wykopaliskowy na łączną kwotę 30 tys. zł.

Remonty kapitalne. W ciągu roku przeprowadzono remont kapitalny dachu budynku głównego, który pokryto blachą cynkową, i dachu nad Bramą Mariacką. Oddział Gdański PP Pracowni Konserwacji Zabytków wykonał też remont kapitalny przedproża od ul. Mariackiej, uzupełniając brakujące płyty. W okresie sprawozdawczym Geoprojekt sporządził inwentaryzację urządzeń na- i podziemnych na działkach przy ul. Dzianej 9—11 przewidzianych pod zabudowę, natomiast Rzemieślnicza Spółdzielnia Zaopa-

trzenia i Zbytu (Metalowo-Elektryczna) w Gdańsku założyła nową instalację odgromową. Wreszcie w tym samym czasie zakończone zostały prace tynkarskie elewacji oficyny przy ul. Działnej. Poczyniono też wstępne kroki zmierzające do odbudowy kamieniczek przy ul. Działnej 9—11; opracowano dane wyjściowe do założeń techniczno-ekonomicznych dla PKZ i sporządzono kosztorys wyposażenia wnętrza tych kamieniczek.

2. Praca oświatowo-dydaktyczna

Na pracę tę składała się działalność wystawiennicza oraz odczytowa. Wystawę stałą pt. „Pradzieje Pomorza Gdańskiego” uzupełniano sukcesywnie nowymi, cenniejszymi z punktu widzenia badawczego zabytkami, uzyskanymi poprzez własne badania oraz dzięki darom i depozytom. W dniu 17 III 1973 r. otwarto w gmachu Muzeum wystawę czasową pt. „Dary i kolekcje archeologiczne”. Moment jej otwarcia uświetniło wręczenie przez przedstawiciela Ministerstwa Kultury i Sztuki, mgra Marka Konopkę, złotych i srebrnych odznak „Za opiekę nad zabytkami”, przyznanych przez Ministra Kultury i Sztuki. Złote odznaki otrzymali kustosze Muzeum: mgr Alicja Łuka i mgr Mirosław Pietrzak oraz adiunkt mgr Aleksandra Szymańska, a srebrne — adiunkci: mgr Elżbieta Choińska, mgr Barbara Wiącek i st. asystent mgr Janusz Podgórski. Ponadto złota odznaka została przyznana Szkole Podstawowej w Chmielnie, woj. Gdańsk, i opiekunowi społecznemu Kazimierzowi Dampzowi z Luzina pod Wejherowem.

W skład darów i kolekcji eksponowanych na omawianej wystawie wchodziło szereg bardzo interesujących eksponatów. Wśród darów na uwagę zasługiwały neolityczne paciorki bursztynowe z Sobieszewa, ofiarowane przez mgra A. Domaradzkiego, 3 grociki sercowate z krzemienia, stanowiące dar N. Kowalewskiego, popielnica twarzowa z rysunkiem napierśnika na szyjce ofiarowana przez rolnika F. Potrackiego z Leźna, gm. Żukowo, ceramika z osady kultury wschodniopomorskiej w Żukowie przekazana do zbiorów Muzeum przez ks. dra W. Łęgę, sierp żelazny i fragmenty ceramiki z osady ludności tej samej kultury w Rumi-Janowie, ofiarowane przez K. Garstkowiaka z Rumi, bransoleta żmijowata z brązu znaleziona na terenie Rumi przez jej mieszkankę G. Kudlicką, zabytki z okresu wpływów rzymskich (denar, 3 paciorki szklane i 3 przęśliki) z Lisewa pod Tczewem, przekazane w charakterze daru przez inż. Z. Kolatę i Cz. Lenkiewicza z Lisewa. Z okresu wędrowek ludów pochodziły 2 brązowe sprzączki, 3 okucia brązowe i paciorek szklany, zebrane przez T. Kukuryka z Gdańska-Chełma przy ul. Lubuskiej. Okres wczesnośredniowieczny reprezentowały zabytki romańskie w postaci głowicy kolumny odkrytej i przekazanej Muzeum Archeologicznemu przez robotników Gdańskich Okręgowych Zakładów Gazownictwa, którzy znaleźli ją w czasie prac ziemnych przy ul. Tkackiej, i rzeźbiona w piaskowcu głowa z Gdańska-Siedlec, darowana przez inż. L. Siejkowskiego z Gdańska. W skład darów datowanych na okres wczesnośredniowieczny wchodziły ponadto takie zabytki, jak dobrze zachowany topór żelazny z Malborka (dar A. Prądnickiego z Malborka), zestaw broni złożony z topora, czekanu, wędzidła, strzemięcia i grotu oszczepu, wykonanych z żelaza, ofiarowany przez prof. dra F. Markowskiego z Sopotu, i ceramiki z osady w Ciechocinie pod Redą, stanowiącej dar Szkoły Podstawowej w Ciechocinie. Natomiast z wieków późniejszych pochodziły dary

zasłużonego miłośnika i opiekuna zabytków gdańskich: ceramika, drewniany talerz i naczynie szklane, znalezione w Gdańsku, oraz skarb 26 srebrnych monet z XVII w., ofiarowany przez P. Tatarczuka z Gdańska. Ciekawie też prezentowały się kolekcje w postaci na przykład zbiorów szkolnych Liceum Ogólnokształcącego w Kościerzynie. W większości tworzyły je uratowane od zniszczenia popielnice i przystawki z grobów z Wieprznicy i Starych Polaszek, którym towarzyszyły także 3 bransolety i 4 wisiorki trójkątne brązowe, pochodzące również ze Starych Polaszek. Większa od poprzednich kolekcja prywatna mgra Albina Makowskiego z Chojnic zawierała różnorodny zestaw zabytków, w skład którego wchodziły siekierki krzemienne i toporki kamienne z b. powiatu chojnickiego, siekierka brązowa z Lipnicy, popielnica kultury wschodniopomorskiej z Jarcewa, monety rzymskie i monety wczesnośredniowieczne (brakteaty, szelągi i moneta arabska) oraz kilka zabytków różnych kultur z innych regionów kraju. Bardzo okazałe wyglądał zbiór ceramiki kultury Chancho przywiezionej z Ekwadoru, z okolic Esmeraldy, przez kpt. ż. w. Rościszława Chynowskiego, przekazany w charakterze daru do Muzeum Archeologicznego w Gdańsku. Składały się nań gliniane naczynia zoomorficzne i antropomorficzne, paciorek gliniany i dwa wyroby kamienne. Na wystawie pokazano też kopię dwugłowego bożka odkrytego w okresie międzywojennym w torfie w Nowym Wiecu, gm. Wysin (dar Zakładu Archeologii Pierwotnej i Powszechnej Uniwersytetu Warszawskiego), oryginalne naczynie twarzowe z Troi (depozyt Muzeum Archeologicznego w Poznaniu) oraz zbiór monet od XIII do XIX w. (z kolekcji J. Dańkiewicza, J. Mączkowskiego, E. Moskota, W. Olszewskiego i A. Szolca, członków Oddziału Gdańskiego Polskiego Towarzystwa Archeologicznego i Numizmatycznego). Ekspozowane zabytki zajęły ogółem 9 gablot na sali o powierzchni 120 m². Omawiana wystawa była czynna przez 231 dni.

Korzystając z uprzejmości Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie, które użyczyło zabytków z Biskupina, ekspozowano wzorem lat ubiegłych przez dłuższy czas wystawę o odkryciach w Biskupinie pod tytułem „Biskupin — gród prasłowiański sprzed 2500 lat”, z której korzystała przede wszystkim młodzież szkolna, realizując program nauczania. Duże zainteresowanie wzbudzała ta ekspozycja także wśród dorosłych. Oprócz oryginalnych zabytków ilustrujących kulturę mieszkańców Biskupina sprzed 2500 lat zawierała ona duże powiększenia fotograficzne, ukazujące poszczególne etapy i formy badań w okresie przed- i powojennym na Półwyspie Biskupińskim. Wystawa ta była czynna przez 137 dni.

Z kolei przez 305 dni czynna była ekspozycja ukazująca najciekawsze odkrycia dokonane w 1971 r., w tym zabytki pozyskane na cmentarzysku kurhanowym kultury łużyckiej z IV—V okresu epoki brązu w Siemirowicach, gm. Cewice, osadzie z wczesnej epoki żelaza w Juszkuwie, gm. Pruszcz Gd., cmentarzysku z okresu wpływów rzymskich w Pruszczu Gd., gm. loco, cmentarzysku pruskim w V—VII w. w Nowince pod Tolkmickiem, woj. elbląskie, i grodzisku wczesnośredniowiecznym z X—XIII w. w Chmielnie, gm. loco.

Muzeum Archeologiczne w Gdańsku w 1972 r. ekspozowało swoją wystawę objazdową pt. „Motywy archeologiczne w sztuce użytkowej” w muzeach w Wejherowie (30 dni), Elblągu (31 dni) i Koszalinie (38 dni), gdzie ogółem zwiedziło ją 4575 osób. Prócz tego czynne też były małe wystawy oświatowe: „Wierzenia dawnych Słowian”, ekspozowana w liceach w Gdańsku-Wrzeszczu i Starogardzie Gd., „Rybołówstwo wczesnośredniowieczne”,

otwarta w Domu Rybaka we Władysławowie i w Międzynarodowym Klubie Prasy i Książki w Gdyni, oraz „Kurhany siemirowickie”, otwarta w Klubie Oficerskim w Siemirowicach. Tę ostatnią wystawę zorganizowano wspólnie z Oddziałem Gdańskim Polskiego Towarzystwa Archeologicznego i Numizmatycznego.

W roku sprawozdawczym ogłoszono 140 odczytów i pogadanek dla 4480 słuchaczy, zarówno w Trójmieście jak i na terenie województwa gdańskiego.

Wystawy stałe i czasowe Muzeum zwiedziły w ciągu roku 16 574 osoby, a wystawy objazdowe i oświatowe — 5280 osób.

Wzorem lat poprzednich również w 1972 r. zorganizowano w dniach 2—8 X wspólnie z Oddziałem Gdańskim Polskiego Towarzystwa Archeologicznego i Numizmatycznego oraz z Komisją Archeologiczną Wydziału I Gdańskiego Towarzystwa Naukowego imprezę pt. „Tydzień Archeologii”, na którą złożyły się odczyty popularnonaukowe i komunikaty:

- Prof. dr Maria Frankowska: „Sztuka i religia Meksyku w okresie prakolumbijskim”;
- Mgr Jerzy Szwed: „O wynikach badań archeologicznych w Tolkmicku, pow. Elbląg”;
- Mgr Aleksandra Szymańska: „Cmentarzysko kurhanowe kultury łużyckiej w Siemirowicach, pow. Lębork”;
- Mgr Janusz Podgórski: „Osada łużycka w Będzieszynie”;
- Mgr Mirosław Pietrzak: „Ciekawe odkrycia archeologiczne w Pruszczu Gd. i w Nowince”;
- Mgr Elżbieta Choińska: „Grodzisko wczesnośredniowieczne w Lubiszewie, pow. Tczew”;
- Mgr Elżbieta Skarbek: „Wyniki prac archeologicznych w Białogardzie, pow. Lębork”;
- Dr Barbara Lepówna: „Chmielno — gród księżniczki Damroki. Legenda i rzeczywistość”;
- Prof. dr M. Haissig: „Moneta gdańska w dziejach mennictwa gdańskiego”;
- Mgr Andrzej Niwiński: „Wierzenia pozagrobowe w starożytnym Egipcie”;
- Doc. dr habil. Edwin Rozenkranz: „Skarby monet jako źródło historyczne”.

Akcja „Tydzień Archeologii 1972” cieszyła się znacznym zainteresowaniem społeczeństwa, o czym świadczy liczba słuchaczy (570). W ostatnim dniu „Tygodnia” zorganizowano wycieczkę na trasie Gdańsk—Oliwa—Wejherowo—Luzino—Lębork—Siemirowice—Gdańsk. Jej uczestnicy, w liczbie 83 osób, zwiedzili grodzisko w Luzinie pod Wejherowem, odkryte po ostatniej wojnie. Wyjaśnień udzielała mgr B. Wiącek, która prowadziła tu badania sondażowe z ramienia Muzeum Archeologicznego w Gdańsku. Następnie zwiedzono Muzeum Regionalne w Lęborku oraz miasto Lębork, korzystając z wyjaśnień mgr E. Skarbek, kierownika wspomnianego Muzeum. Zwiedzono też rozległe cmentarzysko kurhanowe kultury łużyckiej w Siemirowicach oraz wystawę przedstawiającą wyniki prac wykopaliskowych na tym cmentarzysku, zorganizowaną w miejscowym Garnizonowym Klubie Oficerskim. Objaśnień na cmentarzysku i w czasie zwiedzania wystawy udzielała mgr A. Szymańska, prowadząca z ramienia Muzeum Archeologicznego w Gdańsku prace wykopaliskowe na cmentarzysku.

3. Działalność naukowo-badawcza i wydawnicza

Oprócz pracy dydaktyczno-oświatowej, terenowej i wewnątrzmuzealnej Muzeum Archeologiczne w Gdańsku realizowało program badań naukowych, włączając się w ogólnopolski program przygotowania zbiorowego wydania prahistorii ziem polskich. W związku z tym nakreślono szeroki plan badań terenowych (por. niżej) oraz opracowano szereg tematów związanych z najdawniejszymi dziejami Pomorza Wschodniego albo mających charakter syntetyczny. Jeśli chodzi o pierwsze prace, to dr L.J. Łuka przekazał Instytutowi Historii Kultury Materialnej PAN monograficzne opracowanie kultury łużyckiej na Pomorzu Wschodnim, mgr A. Łuka gromadziła materiały do zagadnienia roli bursztynu na Pomorzu na przełomie epoki brązu i żelaza, a mgr E. Choińska przystąpiła do zbierania materiałów dotyczących kształtowania się osadnictwa wczesnośredniowiecznego po zachodniej stronie dolnej Wisły. Dr L.J. Łuka przekazał też do tomu IV *Syntezy prahistorii ziem polskich* monograficzne opracowanie kultury wschodniopomorskiej w Polsce.

W związku z prowadzonymi badaniami terenowymi i opracowywaniem do druku uzyskanych na nich wyników kontynuowano współpracę z Pracownią Paleobotaniczną IHKM PAN w Poznaniu (dr M. Klichowska), Zakładem Anatomii Prawidłowej Akademii Medycznej w Gdańsku (doc. dr habil. J. Gładkowska-Rzeczycka), Instytutem Zoologii Stosowanej Akademii Rolniczej w Poznaniu (prof. dr M. Sobociński), Morskim Instytutem Rybackim w Gdyni (doc. dr habil. J. Filuk). Z Pracownią Archeomagnetyczną IHKM PAN w Gdańsku (dr B. Lepówna) i Instytutem Architektury i Urbanistyki Politechniki Gdańskiej (doc. dr habil. J. Stankiewicz) przy badaniu grodziska wczesnośredniowiecznego w Chmielnie, gm. loco. Wspólnie z Instytutem Historii Kultury Materialnej PAN w Warszawie prowadzono badania na terenie osady halsztackiej w Juszkowie, gm. Pruszcz Gd. Wyniki tych badań dostarczyły danych do rozwiązywania problemu resortowego nr 37 PAN.

W r. 1972 ukazał się drukiem tom 4 organu Muzeum pt. „Pomorania Antiqua”. Ukazał się też drukiem zeszyt nr 1 serii „Zeszyty Popularnonaukowe Muzeum Archeologicznego w Gdańsku”, zawierający pracę J.T. Podgórskiego *Chrońmy zabytki archeologiczne województwa gdańskiego*. Ponadto przygotowano i przekazano do druku w Wydawnictwie „Ossolineum” zeszyt nr 2 tej serii w opracowaniu L.J. Łuki pt. *Wierzenia pogańskie na Pomorzu Wschodnim w starożytności i we wczesnym średniowieczu*.

4. Badania terenowe

Zgodnie z nakreślonym planem badawczym prowadzono w roku sprawozdawczym następujące badania ratownicze, które z konieczności rozwinęły się w badania systematyczne. W zakresie badań nad kulturą łużycką kontynuowano prace wykopaliskowe na cmentarzysku w Siemirowicach, gm. Cewice, na którym zachowały się 122 kurhany z IV—V okresu epoki brązu. Z tego w 1972 r. zbadano 5 kurhanów (nr VI—IX, XIII). Cmentarzysko w Siemirowicach jest najlepiej zachowanym i największym obiektem sepulkralnym kultury łużyckiej na Pomorzu.

Niezwykle ważne dla pogłębienia wiedzy o Pomorzu Wschodnim w okresie wpływów rzymskich są badania prowadzone od 1967 r. na cmentarzysku

w Pruszczu Gd., na którym w roku sprawozdawczym odkryto w sumie 70 grobów.

Z innych stanowisk badanych w roku sprawozdawczym kilka słów należy poświęcić jeszcze grodzisku w Chmielnie, gm. Kartuzy, datowanemu na X—XIII w. Badania prowadziło Muzeum Archeologiczne w Gdańsku przy współudziale Instytutu Architektury i Urbanistyki Politechniki Gdańskiej i Pracowni Archeomagnetycznej IHKM PAN w Gdańsku. Obiekt ten był wstępnie badany już w 1971 r. Grodzisko w Chmielnie zostało założone w X w. na obronnym z natury przesmyku, położonym między jeziorami Kłódno i Białe. Mimo niwelującego działania uprawy roli na grodzisku widoczne są poprzeczne wały broniące dostępu do grodziska od zachodu i wschodu. Ponadto od strony wschodniej czytelny jest wał, który pierwotnie zamykał podgrodzie. Na północny zachód od grodziska, za przesmykiem łączącym jeziora, odkryto na przełomie XIX i XX w. cmentarzysko z grobami szkieletowymi, datowane na ten sam czas co grodzisko, a więc według wszelkiego prawdopodobieństwa użytkowanego przez mieszkańców grodu. W trakcie badań 1972 r. poszerzono wykop założony w r. 1971 w miejscu, w którym odkryto konstrukcję kamienną (wykop I) i stwierdzono, że zalega ona na trzech wcześniejszych poziomach osadniczych. W wykopie II (na zachód od wykopu I) stwierdzono zaleganie warstw kulturowych do 2,5 m poniżej poziomu majdanu. W wykopie tym odkryto pięć jam. Z okazji prowadzenia badań w Chmielnie przeprowadzono wywiady z najstarszymi stałymi mieszkańcami wsi — uzyskano informacje odnośnie do: a) przypadkowo odkrytego w trakcie eksploatacji marglu współczesnego grodowi cmentarzyska szkieletowego, o którym wyżej wspomniano. Według relacji osób pamiętających to wydarzenie, były to szkielety męskie wraz ze szczątkami uzbrojenia; b) odkrycia dwóch skarbów monet, prawdopodobnie rzymskich, w czasie budowy szosy z Chmielna do Ręboszewa. Odkrycie to miało miejsce w czasie okupacji; c) ukształtowania linii brzegowej jeziora Kłódno i Jeziora Białego przy badanym grodzisku w Chmielnie.

Prace wewnątrzmuzealne

Pracownia inwentaryzacyjno-katalogowa opracowała 727 nowych kart katalogowych zbiorów Muzeum. W związku z otrzymaniem nowych skrzynek metalowych przez pracownię dokonano przemieszczenia kart katalogowych z lat 1953—1972 w liczbie 8288. Do księgi inwentarzowej zbiorów wpisano 209 pozycji inwentarzowych (łącznie 877 nowych zabytków). W skład nowo pozyskanych zbiorów wchodzi w większości zabytki z badań własnych Muzeum, a ponadto depozyty, dary i zakupy. W archiwum gromadzono na bieżąco nowe karty stanowisk, rejestrując je na kartach zbiorczych poszczególnych miejscowości. Przyjęto do archiwum dokumentację z prac polowych prowadzonych w ciągu roku.

Pracownia fotograficzna wykonywała zdjęcia na ekspozycję stałą, na wystawy czasowe i oświatowe, a także do pracowni katalogowej, archiwum i działu ochrony zabytków. Ponadto sporządzono zdjęcia do publikacji. Pracownia wykonała dokumentację fotograficzną 443 srebrnych szelągów, datowanych na okres wojny trzynastoletniej, pochodzących ze skarbu odkrytego przypadkowo w Lęborku. Na bieżąco sporządzano dokładną dokumentację

fotograficzną z badań terenowych Muzeum. Zakupiono 5 aparatów fotograficznych za kwotę 71 780 zł.

Pracownia graficzna wykonała dla celów publikacyjnych rysunki zabytków z grodziska wczesnośredniowiecznego w Klasztorze pod Kwidzynem i z cmentarzyska z I w. p.n.e./ I w. n.e. w Rumi, zaprojektowała i opracowała oprawę plastyczną wystaw objazdowych i oświatowych. W miarę potrzeby uzupełniała cenniejszymi zabytkami stałą wystawę oraz wykonywała napisy na nowo zakładanych teczkach archiwalnych.

Pracownia konserwacji ceramiki w ciągu okresu sprawozdawczego wykleiła i zrekonstruowała 43 naczynia całe, 52 większe fragmenty, 51 mniejszych fragmentów naczyń pochodzących z kilkunastu stanowisk. Ponadto pracownicy tej pracowni brali w sezonie wykopaliskowym udział w prowadzonych przez Muzeum Archeologiczne w Gdańsku ekspedycjach w Chmielonce, gm. Chmielno, Pińczynie, gm. Zblewo, i Juszkuwie, gm. Pruszcz Gd.

Biblioteka Muzeum, mimo trudnych warunków lokalowych i braku czytelní, udostępniała księgozbiór również na miejscu. Księgozbiór biblioteki na koniec 1972 r. liczył 8630 tomów ogólnej wartości 450 930,53 zł, w tym 4970 tomów wydawnictw zwartych wartości 267 596,46 zł i 3580 tomów wydawnictw ciągłych wartości 176 677,12 zł oraz 80 fotokopii wartości 6658 zł. W ciągu roku przybyło ogółem 631 tomów wartości 41 002,65 zł. Znaczna część nowych nabytków pochodziła z wymiany i darów. W ciągu 1972 r. nawiązano kontakty wymienne z 23 nowymi instytucjami.

Ogółem z wymiany wpłynęły 242 tomy wartości 12 593 zł, w tym 80 tomów wydawnictw zwartych wartości 3380 zł i 162 tomy wydawnictw ciągłych wartości 9213 zł. Przy znacznych trudnościach w zdobyciu literatury naukowej, zwłaszcza czasopism, duże znaczenie miało to, że spora liczba książek pochodziła z wymiany z instytucjami zagranicznymi. Tak więc wpłynęły z zagranicy 42 tomy wydawnictw zwartych wartości 2574,70 zł i 96 tomów wydawnictw ciągłych wartości 4197 zł, czyli że Muzeum zyskało 138 pozycji wartości 8771,70 zł dewizowych.

W okresie sprawozdawczym biblioteka Muzeum Archeologicznego w Gdańsku prowadziła na bieżąco dokumentację działalności biblioteki, tj. księgę nabytków, księgę inwentarzową wydawnictw zwartych, ciągłych i fotokopii, księgę ubytków, kartotekę instytucji, z którymi utrzymuje się wymianę książek, kartotekę kart akcesji i książek zamówionych oraz katalog alfabetyczny, do którego w ciągu 1972 r. wykonano 938 kart katalogowych.

Na przełomie 1971/1972 r. przeprowadzono skontrum księgozbioru, a następnie w związku z otrzymaniem nowych regałów uporządkowano książki. W okresie sprawozdawczym przeprowadzono pełną wycenę księgozbioru, a także oprawiono i poddano konserwacji 500 tomów. Opracowano także program użytkowania pomieszczeń w nowo odbudowywanych kamieniczkach, przeznaczonych na bibliotekę i czytelní.

Wśród podejmowanych w ciągu 1972 r. prac wewnątrzmuzealnych trzeba wymienić uporządkowanie w magazynach większych zespołów zabytków pochodzących z badań systematycznych i ratowniczo-rozwinętych. Dotyczyło to głównie materiałów pochodzących z cmentarzyska kurhanowego kultury łużyckiej w Siemirowicach, materiałów z osady z wczesnej epoki żelaza w Juszkuwie, z cmentarzyska z okresu wpływów rzymskich w Pruszcze Gd. i z grodzisk wczesnośredniowiecznych w Lubiszewie i Chmielnie.

W okresie sprawozdawczym odbywały się zebrania sprawozdawczo-pla-

nujące dyrekcji Muzeum Archeologicznego w Gdańsku, pracowników naukowych i technicznych. Pierwsze z nich odbyło się dnia 28 II 1972 r. Podsumowano na nim wyniki prac zaplanowanych i zrealizowanych w 1971 r., a następnie ustalono plan działalności Muzeum na 1972 r. Następne tego rodzaju zebrania poświęcone sprawom bieżącym odbyły się 24 VI i 28 XI 1972 r. Oprócz tych narad dyrektor Muzeum, pełniący w tym czasie funkcję przewodniczącego Rady Muzealnej w Gdańsku, i inni pracownicy brali udział w naradach i posiedzeniach organizowanych przez władze zwierzchnie, muzea, instytuty i towarzystwa naukowe. Dyrektor Muzeum uczestniczył w posiedzeniu zorganizowanym przez Dyrekcję Muzeów i Ochrony Zabytków — Zespół Doradczy ds. Muzealnictwa i Konserwatorstwa, które odbyło się w Państwowym Muzeum Archeologicznym w Warszawie, a którego program dotyczył: a) prac Podsekcji Historycznej, Archeologicznej i Kultury Materialnej w II Kongresie Nauki Polskiej, b) przygotowania ogólnopolskiej konferencji archeologicznej i podsumowania badań, c) problemów związanych z inwentaryzacją zabytków w muzeach archeologicznych, d) informacji o podjętych działaniach w sprawie zagospodarowania Krzemionek Opatowskich. Dyrektor brał ponadto udział w posiedzeniach naukowych Komisji Archeologicznej Komitetu Nauk Historycznych PAN i zebraniach Rady Naukowej Instytutu Historii Kultury Materialnej PAN, uczestniczył jako przewodniczący Wojewódzkiej Rady Muzealnej w dyskusji zorganizowanej przez Redakcję „Głosu Wybrzeża”, dotyczącej Muzeum Zamkowego w Malborku, w Plenum Zarządu Okręgu Związku Zawodowego Pracowników Kultury i Sztuki, poświęconemu zagadnieniom muzealnictwa w woj. gdańskim, dyskusji zorganizowanej przez Towarzystwo Przyjaciół Gdańska — Sekcję Historii, Kultury i Sztuki wspólnie z Państwową Wyższą Szkołą Sztuk Plastycznych w Gdańsku, dotyczącej zagospodarowania Gdańska, a w szczególności problemu skansenu archeologicznego na terenie dawnego grodu gdańskiego z X—XIII w., rozwiązania ciągu pieszego Drogi Królewskiej w Gdańsku.

Pracownicy Muzeum Archeologicznego w Gdańsku brali udział w Naradzie Sprawozdawczo-Wyborczej Okręgowej Komisji Opieki nad Zabytkami PTTK w Gdańsku, konferencji pracowników oświatowych muzeów polskich, organizowanej przez Zespół Doradczy ds. Pracy Oświatowej przy Zarządzie Muzeów i Ochrony Zabytków w Poznaniu, a także Sesji Naukowej przygotowanej przez Koło Naukowe Studentów Historii Uniwersytetu Gdańskiego. Wszyscy pracownicy naukowci Muzeum Archeologicznego w Gdańsku uczestniczyli w posiedzeniach naukowych Komisji Archeologicznej Wydziału I Gdańskiego Towarzystwa Naukowego, które odbywały się przeciętnie raz na miesiąc, i w zebraniach Oddziału Gdańskiego Polskiego Towarzystwa Archeologicznego i Numizmatycznego w Gdańsku.

Jeżeli chodzi o kontakty zagraniczne w okresie sprawozdawczym, to rozpoczęto prace nad przygotowaniem polskiej ekspozycji do wystawy pt. „Hanza w Europie”, organizowanej w Kolonii. Z gości zagranicznych korzystających z materiałów archeologicznych Muzeum Archeologicznego w Gdańsku należy odnotować kandydata nauk historycznych V.V. Siedova z Instytutu Archeologii Akademii Nauk SSSR z Moskwy, 30-osobową grupę studentów archeologii ze Szwecji pod kierunkiem prof. dra E. Hagberga z Uppsali i doc. dra E. Nylena z Visby, którzy przybyli do Gdańska w celach naukowo-badawczych i dla których Muzeum Archeologiczne w Gdańsku przygotowało pokaz cenniejszych zabytków głównie z okresu wpływów rzymskich i okresu wcze-

snośredniowiecznego, a także udzielało konsultacji na tematy interesujące szwedzkich gości. Ze zbiorów Muzeum korzystał też prof. dr Joachim Herrmann z Deutsche Akademie der Wissenschaften w Berlinie Wschodnim oraz prof. dr Heinz Grünert z Humboldt-Universität w Berlinie Wschodnim.